

Університет державної фіскальної служби України
Навчально-науковий інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціології

Київський національний університет будівництва і архітектури
Факультет автоматизації і інформаційних технологій
Кафедра професійної освіти

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра психології

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет педагогіки і психології
Кафедра практичної психології

Strategic Kids Academy and Academic Chess, Aliso Vhoho, USA
Teleone OU, Tallinn, Estonia

Kujavian College KSW, Włocławek, Polska

Qualitel Service, Leipzig, Germany

International Psycho-educational Projects, Petah Tikva, Israel

Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Torun, Polska

Georg Fischer srl, Mantova, Italy

Autonomous University of Zacatecas, Zacatecas, México

***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА***

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
V Міжнародної науково-практичної конференції***

21 квітня 2020 року

**Ірпінь
2020**

УДК 316.6(063)
ББК 88.5я73
A43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 10 від 14 вересня 2020 р.)*

Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (21 квітня 2020 року); за заг. ред. Р.А. Калениченка, О.Г. Льовкіної. – Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2020. – 505 с.

У матеріалах V Міжнародної науково-практичної конференції “Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства” висвітлюються теоретико-методологічні проблеми розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; соціологічні та психологічні проблеми особистісно-професійної динаміки сучасної молоді; сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства; особливості професійної освіти в Україні; особливості професійної соціалізації сучасного студентства. Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості у контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

УДК 316.6(063)
ББК 88.5я73

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

Р.А. Калениченко, О.Г. Льовкіна, 2020
© Університет ДФС України, 2020

3. Федоришин Г. Місце пенітенціарної психології в системі наукового знання. URL: [file:///D:/znpfsp_2011_16\(1\)_11.pdf](file:///D:/znpfsp_2011_16(1)_11.pdf) (дата звернення: 28.11.2019).
4. Шкарб'юк В. Соціально психологічна адаптація засуджених в умовах соціальної ізоляції. URL: [file:///D:/znpfsp_2011_16\(2\)_24.pdf](file:///D:/znpfsp_2011_16(2)_24.pdf) (дата звернення: 28.11.2019).

Белецька Марія Олександрівна, здобувач вищої освіти групи ПСБ 18-1

Науковий керівник:

Петухова Ірина Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціології

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СФЕРИ «ЛЮДИНА- ЛЮДИНА»

У різні часи прихильники чисельних психологічних шкіл по-різному трактували поняття «емоційний інтелект», зокрема як: здатність вживатися з іншими людьми; як здатність мати справу з оточуючими; знання про людей; здатність легко сходитися з іншими, вміння розуміти їхній стан, ставити себе на місце іншого; здатність критично і правильно оцінювати почуття, настрої, мотивацію вчинків інших людей.

Поняття «емоційний інтелект» є багатозначним і недостатньо дослідженим у сучасній психології. Цей термін вперше був представлений у 1990 році американськими психологами П. Селовеєм та Дж. Майєром [5].

У структурі емоційного інтелекту виокремлюють два аспекти – внутрішньо особистісний і міжособистісний. Перший характеризується такими компонентами, як самооцінка, усвідомлення власних почуттів, упевненість у собі, терпимість, самоконтроль, відповідальність, мотивація досягнень, оптимізм і гнучкість. Міжособистісний аспект містить емпатію,

толерантність, комунікабельність, відкритість, діалогічність, антиципацію. Рівень емоційного інтелекту є важливим засобом успішної самореалізації особистості.

Високий рівень емоційного інтелекту допомагає збалансувати емоції і розум, відчувати внутрішню свободу та відповідальність за себе, усвідомити власні потреби і мотиви, відновити рівновагу, а також скоригувати стратегію власного життя. У той час як низький рівень емоційного інтелекту характеризується страхом, самотністю, нестабільністю, агресією, почуттям провини, депресією, фрустрацією тощо.

Поряд із поняттям «емоційний інтелект» широкого вжитку набуває порівняно новий феномен – «емоційна компетентність». Перші згадки про неї з'явилися у працях Д. Гоулмана [1], який розглядає дану компетентність як динамічне особистісне явище, до складу якого входять особистісні властивості та соціальні навички, які стосуються емоцій та їх регулювання, а від так їм притаманна динаміка (зміни та удосконалення).

Серед дослідників емоційної компетентності немає однозначної думки щодо визначення даного поняття, змісту та структури, а також чинників, що визначають її розвиток. Різняться погляди науковців щодо природи даного феномену [2]. Енциклопедичне визначення емоційної компетентності можна сформулювати як «поінформованість в емоційній сфері особистості, як обізнаність в емоційному світі власному та інших».

Емоційна компетентність відображає емоційну зрілість індивіда, поєднуючи в собі емоційні, інтелектуальні й регулятивні складові психіки. Виходячи із вищезазначеного, зазначимо, що розвиток феноменів емоційної компетентності та емоційного інтелекту відбувається самостійними лініями і нині гостро постає проблема щодо створення інструментарію для діагностики рівня емоційної компетентності.

У зв'язку з актуальністю даних феноменів у контексті становлення особистості майбутніх фахівців за спеціальністю «Психологія» нами було організовано дослідження для виявлення рівня емпатійних здібностей та

рівня емоційного інтелекту у здобувачів вищої освіти, в якому взяло участь 10 учасників.

Для визначення рівня емоційного інтелекту нами було використано 2 методики:

- 1) Методика діагностики рівня емпатичних здібностей В. В. Бойка
- 2) Методика діагностики емоційного інтелекту – MEI М. А. Манойлової

Методика діагностики рівня емпатійних здібностей В.В. Бойка [4] дозволяє визначити провідний канал емпатії (раціональний, емоційний, інтуїтивний установки, які сприяють чи перешкоджають емпатії, проникаюча здатність емпатії, ідентифікація), які сумарно відбивають загальний рівень емпатії. Результати дослідження продемонстрували, що високий рівень емпатії має 10 % досліджуваних, середній – 60%, знижений – 20%, низький – 10%.

Методика діагностики емоційного інтелекту – MEI М.А. Манойлової [3] діагностує аспекти (*внутрішньоособистісний*: здатність до усвідомлення і прийняття своїх почуттів, самоконтроль, *міжособистісний*: здатність до розпізнавання, розуміння та зміни емоційних станів інших людей) та *інтегральний показник* емоційного інтелекту. Результати діагностики продемонстрували високий показник у 10% досліджуваних, середній – 70%, низький – 20%.

Поняття «емпатія» та «емоційний інтелект» не є тотожними, проте доволі схожими представляються отримані результати, що засвідчує факт того, що розвиток емпатії позитивно відбивається на рівні розвитку емоційного інтелекту і навпаки: розвиток емоційного інтелекту паралельно збільшує рівень емпатії.

Оскільки дані показники піддаються корекції і мають бути кращими у представників професій «людина-людина», перспективами подальших досліджень вважаємо розробку корекційних програми покращення рівнів емпатії та емоційного інтелекту у здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ / Д. Гоулман. – Москва: Издательство «Манн, Иванов и Фербер», 2014. – 560с.
2. Люсин Д. Современные представления об эмоциональном интеллекте / Д.Люсин // Социальный интеллект. Теория, измерения, исследования / Под ред. Д. В. Люсина, Д. В. Ушакова. – М. : Институт психологии РАН, 2004. – С. 29–36.
3. Манойлова М.А. Авторская методика диагностики эмоционального интеллекта МЭИ/ М.А. Манойлова [интернет ресурс: <https://www.akademiki.biz/biblioteka-jivoi-informacii/tests/104-mei>]
4. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты/Д. Я. Райгородский. – Самара : Издательский: Дом «БАХРАХ-М», 2001. – 664 с.
5. Mayer, J. D. Emotional Intelligence As a Standard Intelligence / Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R., & Sitarenios, G., 2001

Богдановський Дмитро Ігорович,

студент групи ПБК 18-9к Університету ДФС України

Науковий керівник:

Льовкіна Олена Геннадіївна,

доктор філософських наук, професор,

завідувач кафедри психології та соціології Університету ДФС України

КОНФЛІКТИ В КОНТРОЛЮЮЧИХ СТРУКТУРАХ

В сучасному світі проблема попередження та вирішення конфліктів постає досить гостро, зокрема в організаціях, пов'язаних з контролюючими функціями. Маються на увазі митні, податкові, правоохоронні організації. Наше дослідження зосереджене на темі попередження та уникнення конфліктів.